

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 41/2019-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 31. januára 2019 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], Česká republika, zastúpeného advokátkou Mgr. Alenou Mikudovou, advokátska kancelária, Orlická 16, Poprad, vo veci namietaného porušenia čl. 20 ods. 1 a 5 a čl. 46 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Co 153/2017 a jeho uznesením z 11. septembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. decembra 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia čl. 20 ods. 1 a 5 a čl. 46 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Krajského súdu v Prešove

(ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Co 153/2017 a jeho uznesením z 11. septembra 2018. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 27. decembra 2018.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že uznesením krajského súdu č. k. 19 Co 153/2017-711 z 11. septembra 2018 doručeným sťažovateľovi 24. októbra 2018 bol zmenený rozsudok Okresného súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) č. k. 8 C 114/2006-633 zo 16. decembra 2014 v časti nároku sťažovateľa ako žalobcu na náhradu trov konania tak, že právo na náhradu trov konania nebolo priznané žiadnej zo strán sporu.

Podľa názoru sťažovateľa tým došlo k porušeniu jeho označených práv podľa ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu.

3. Žalobou zo 16. júna 2006 vedenou okresným súdom pod sp. zn. 8 C 114/2006 sa sťažovateľ ako žalobca domáhal v dôsledku dopravnej nehody, pri ktorej došlo k úplnému zničeniu jeho motorového vozidla, zaplatenia náhrady škody z 13 rozličných dôvodov. Požadoval A. rozdiel medzi obstarávacou cenou havarovaného vozidla a tým, čo dostala spoločnosť RENAULT LEASING CZ, s. r. o., od ČSOB Pojišťovne, a. s., a následne naučtovala na ťarchu sťažovateľa v sume 68 504 Kč, B. pomernú časť zaplateného poistného v rámci havarijného poistenia za obdobie od 20. januára 2004 do 28. júna 2004, resp. od 29. júna 2004 do 19. januára 2005 v sume 7 975 Kč, C. náklady na naleptanie bezpečnostných kódov na sklo jeho nového motorového vozidla v sume 717 Kč, D. náklady právnych služieb spojených s uplatnením tu uvedených nárokov sťažovateľa pred podaním žaloby v sume 15 529,50 Kč, E. náklady na montáž pneumatík na havarované vozidlo v sume 6 409 Kč, F. náklady na prenájom náhradného vozidla na 2 mesiace v sume 20 000 Kč, G. cenu diaľničnej známky v sume 800 Kč, H. finančnú spoluúčasť pri uplatnení havarijného poistenia v sume 13 250 Kč, I. rozdiel medzi oceňovacou cenou zničeného vozidla po dopravnej nehode (150 000 Kč) a predajnou cenou vozidla (120 000 Kč) vo výške 30 000 Kč, J. náklady na odťahnutie zničeného vozidla sťažovateľa v sume 5 601 Kč, K. škodu v dôsledku straty zlatej retiazky v sume 3 960 Kč, L. časť nákladov na náhradnú dopravu z miesta dopravnej nehody do miesta trvalého bydliska v sume 540 Kč a M. príslušenstvo všetkých už uvedených nárokov pozostávajúce z úrokov z omeškania v zákonom stanovenej výške.

V priebehu konania prebiehajúceho 8 rokov boli sťažovateľovi postupne viacerými rozhodnutiami právoplatne priznané a vedľajším účastníkom (intervenientom) uznané, ako aj následne uhradené nároky uvedené v bodoch D., F. až L. spolu s úrokom z omeškania (bod M.). Nárok uvedený v bode E. vzal sťažovateľ počas konania späť. Vo zvyšku bola žaloba neúspešná. Znamená to teda, že sťažovateľ uspel vo finančnom vyjadrení v sume 89 680,50 Kč, čo predstavuje 51,83 % sumy pôvodne uplatnenej žalobou.

Hoci sťažovateľ v konaní namietal, že ide o spojené konanie o viacerých jeho nárokoch na náhradu škody (sťažovateľ si neuplatnil jeden nárok v sume 173 040,50 Kč, ale viacero samostatných nárokov, o ktorých z dôvodu hospodárnosti všeobecné sudy konali a rozhodovali v rámci jedného súdneho konania), krajský súd iba stroho odmietol na daný prípad aplikovať závery rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít (osobitne judikát R 28/1970) a jednotlivé samostatné čiastkové nároky sťažovateľa označil za „*finančné položky*“, ktoré „*však nie je možné považovať za samostatné čiastkové nároky, lebo nimi bola iba kvantifikovaná celková výška škody, ktorá mala žalobcovi vzniknúť v dôsledku dopravnej nehody, ktorú spôsobil žalovaný. Tu nejde o prípad, podrobne rozobratý v notoricky známom judikáte R 28/1970.*“. Ďalšie dôvody krajský súd neuviedol. Navyše sa vôbec nevysporiadal ani s ďalšou argumentáciou, podľa ktorej žalovaný bol v celom konaní úplne pasívny, v dôsledku čoho mu vznikli nepomerne nižšie náklady. Nevznikli mu ani žiadne náklady spojené s právnym zastupovaním. Intervenientovi vystupujúcemu na jeho strane žalovaný nijako nebránil v zbytočnom predlžovaní konania. Krajský súd úplne prehliadol tú skutočnosť, že intervenient prejavil zjavnú neochotu plniť čokoľvek v prospech sťažovateľa a hoci si bol vedomý, že sťažovateľovi vznikajú v konaní nemalé výdavky, proti každému z jeho nárokov vznášal opakovane často zbytočné a riadne neodôvodnené námietky, nenavrhol prerušenie konania a ani nesúhlasil s prerušením konania pre účely mimosúdneho vysporiadania nárokov sťažovateľa, proti niektorým nárokom sťažovateľa podal odvolanie, ktoré nezdôvodnil, bránil sa vysporiadaniu nároku sťažovateľa na úhradu úrokov z omeškania, čo výrazne prispelo k zdlhavosti konania a zvýšeným nákladom.

4. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľ namieta, že uznesenie krajského súdu je výrazom neprípustnej svojvôle pri rozhodovaní o jeho nároku na náhradu trov

konania, keďže bez riadneho, preskúmateľného a presvedčivého odôvodnenia založeného na precíznej právno-teoretickej analýze odmietol rešpektovať zjavné závery rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít, popierajúc tým obsah inštitútu procesného nároku a princíp právnej istoty. Došlo aj k popretiu princípu materiálnej spravodlivosti, keďže krajský súd nárok na náhradu trov konania posudzoval výlučne formalisticky. Skutočnosť, že pomer úspechu a neúspechu sťažovateľa predstavuje v percentuálnom vyjadrení 51,83 % k 48,17 %, sama osebe nie je dôvodom na popretie jeho nároku na náhradu trov konania. Ustanovenie § 255 ods. 2 Civilného sporového poriadku ukladá súdu v prípade čiastočného úspechu vo veci povinnosť pomerne rozdeliť náhradu trov konania a následne aj možnosť nepriznať právo na náhradu trov konania žiadnej zo strán sporu, avšak percentuálna rovnosť nie je bez ďalšieho dôvodom na nepriznanie náhrady trov konania, lebo ide iba o formálnu matematickú rovnosť, a nie rovnosť nárokov na náhradu trov konania v ich finančnom (materiálnom) vyjadrení.

Ak má byť podľa argumentácie sťažovateľa poskytovaná súdna ochrana spravodlivá, musí napĺňať spravodlivosť nie iba formálne, ale musí zodpovedať samotnej podstate princípu materiálneho právneho štátu. Poprieť právo na náhradu trov konania možno iba v tom prípade, ak by nároky strán na náhradu trov konania boli vzájomne približne rovnaké v ich finančnom vyjadrení. V takom prípade by pomerné priznanie práva na náhradu trov konania nemalo žiadny praktický význam. V prípade zjavnej nerovnosti nárokov, ktorá je v predmetnej veci medzi sťažovateľom a žalovaným viac ako len očividná, predstavuje popretie práva na náhradu trov konania v pomernej časti iba formalistický (formálne zjednodušujúci) výkon spravodlivosti vedúci k výraznej procesnej nerovnosti strán sporu. Tej strane sporu, ktorej hrozia (vznikli) nepomerne nižšie náklady na konanie, sa „oplatí súdiť“ (teda procesne nevhodným postupom bezdôvodne popierať aj zjavne dôvodné nároky protistrany), zatiaľ čo druhá strana sporu, ktorej v dôsledku jej procesných povinností a zákonom ustanovenej miestnej a vecnej príslušnosti súdu hrozia (vznikli) v konaní nepomerne vyššie náklady, sa ocitne vo výrazne horšom procesnom postavení.

5. Sťažovateľ požaduje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 19Co/153/2017 porušil základné právo p. [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 4 Ústavy

Slovenskej republiky ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru a právo na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu;

2. zrušuje uznesenie Krajského súdu v Prešove zo dňa 11. 9. 2018, č. k. 19Co/153/2017-711 a vec vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie;

3. p. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 1 000,00 €, ktoré je Krajský súd v Prešove povinný zaplatiť na účet p. [REDAKOVANÉ] do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu a

4. p. [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov konania, ktorú je Krajský súd v Prešove povinný zaplatiť na účet advokátky p. Mgr. Aleny Mikudovej do 1 mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

6. Z uznesenia krajského súdu č. k. 19 Co 153/2017-711 z 11. septembra 2018 vyplýva, že ním bol zmenený rozsudok okresného súdu č. k. 8 C 114/2006-633 zo 16. decembra 2014 vo výroku o trovách konania tak, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania. Intervenientovi na strane žalovaného sa priznáva proti sťažovateľovi ako žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu s tým, že o výške tejto náhrady bude rozhodnuté okresným súdom samostatným uznesením.

Podľa konštatovania krajského súdu okresný súd zaviazal žalovaného jednak zaplatiť sťažovateľovi úroky z omeškania vo výške 6 % ročne z konkrétne uvedených súm a od konkrétne určených časových momentov, ale tiež zaplatiť sťažovateľovi trovy konania vo výške 16 602,82 €.

Proti rozsudku okresného súdu podal odvolanie intervenient vystupujúci na strane žalovaného. Jeho odvolacie námietky možno zhrnúť tak, že okresný súd jednak nesprávne aplikoval § 142 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku, keď nezohľadnil pomerný úspech strán v spore, a okrem toho odôvodnenie výroku okresného súdu o trovách konania je nepreskúmateľné. Sťažovateľ bol toho názoru, že nárok na náhradu trov konania mu patrí, lebo si proti žalovanému neuplatnil jeden nárok v celkovej sume 173 040,50 Kč, ale viacero samostatných nárokov na náhradu škody, o ktorých z dôvodu hospodárnosti konali

a rozhodovali všeobecné sudy v rámci jedného súdneho konania. Sťažovateľ si preto uplatňuje nárok na náhradu trov v prípade tých nárokov, v ktorých bol plne úspešný.

Podľa názoru krajského súdu žaloba sťažovateľa bola tvorená viacerými finančnými položkami, ktoré však nie je možné považovať za samostatné čiastkové nároky, lebo nimi bola iba kvantifikovaná celková výška škody, ktorá mala žalobcovi vzniknúť v dôsledku dopravnej nehody, ktorú spôsobil žalovaný. Nejde tu preto o prípad podrobne rozobratý v notoricky známom judikáte R 28/1970.

Sťažovateľovi bola z celkovej uplatnenej sumy súdmi priznaná suma 37 278,50 Kč. Intervenient v priebehu konania sťažovateľovi plnil vo výške 52 402 Kč, v dôsledku čoho došlo v tejto časti na návrh sťažovateľa k zastaveniu konania. K tomu boli sťažovateľovi súdmi priznané úroky z omeškania. Čo sa týka zvyšku istiny, žaloba sťažovateľa bola zamietnutá. Znamená to, že úspech sťažovateľa predstavuje 51,8 % a úspech žalovaného predstavuje 48,2 %. To vytvára legitímny priestor pre aplikáciu § 256 ods. 1 a § 255 ods. 2 Civilného sporového poriadku, výsledkom ktorého je vyslovenie, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania.

III.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo

návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

9. Sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

10. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

11. Jadrom sťažnosti je tvrdenie, že podaná žaloba o náhradu škody bola vlastne spojením viacerých nárokov sťažovateľa do jedného konania. Z tejto okolnosti vyvodzuje

sťažovateľ záver, podľa ktorého mieru úspešnosti, resp. neúspešnosti jeho žaloby nebolo možné posudzovať podľa celkového výsledku (teda, v akej miere bol úspešný, resp. neúspešný z celkovej žalovanej sumy), ale jeho úspešnosť či neúspešnosť bolo treba posudzovať pri každom jednotlivom uplatnenom nároku osobitne.

12. Okresný súd sa s právnym názorom sťažovateľa stotožnil, avšak krajský súd dospel k záveru, že rozhodujúca je celková miera úspešnosti, resp. neúspešnosti žaloby vychádzajúca zo súčtu všetkých jednotlivých položiek, ktoré boli žalobou uplatnené.

13. Podľa názoru ústavného súdu argumentácia krajského súdu sa javí ako dostatočná a presvedčivá, nenesie v sebe známky arbitrárnosti či zjavnej neodôvodnenosti. Nič na tom nemení skutočnosť, že sťažovateľ má na výklad dotknutých ustanovení iný názor.

14. V uvedenej súvislosti ústavný súd poznamenáva, že právny názor sťažovateľa v danej veci možno považovať za ďalší možný legitímny výklad vo vzťahu k rozhodovaniu o náhrade trov konania. Podstatné však je, že výklad zákonov je v primárnej právomoci všeobecných súdov a pokiaľ je ich výklad ústavne konformný, ústavný súd nemá dôvod do takéhoto výkladu zasahovať len preto, že existuje aj iný možný a takisto ústavne konformný výklad.

15. Sťažovateľ opiera svoj názor spochybňujúci výklad krajského súdu o stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej socialistickej republiky č. 28/1970 a v tejto súvislosti vyčíta krajskému súdu, že konkrétne neodôvodnil, prečo danú vec nebolo možné posúdiť podľa uvedeného judikátu.

15.1 Podľa stanoviska č. 28/1970 jednotlivé zložky práva na náhradu škody, ktorými je vymedzený obsah náhrady škody, sa prejavujú ako samostatné čiastkové nároky; s touto ich samostatnosťou je nutné počítat' aj pri rozhodovaní o trovách konania. Určenie výšky nároku na náhradu za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia je závislé od znaleckého posudku, kým nárok na náhradu za stratu na zárobku je spravidla objektívne určiteľný porovnaním doterajšieho zárobku pred úrazom a po ňom. Táto rozdielnosť v spôsobe zistenia výšky nároku má význam pri použití § 142 Občianskeho súdneho poriadku, lebo má za následok dvojaký režim rozhodovania o náhrade trov konania

pri čiastočnom neúspechu alebo pri stanovení nižšej náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia ako bola požadovaná; pokiaľ ide o nárok na náhradu za stratu na zárobku, bude sa nárok na náhradu trov konania spravovať § 142 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, pokiaľ ide o nárok na náhradu za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia, bude sa nárok na náhradu trov konania spravovať § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku.

16. Možno konštatovať, že uvedené stanovisko (na ktoré sťažovateľ vo svojej argumentácii osobitne poukazuje) rieši otázku odlišného režimu náhrady trov konania v prípade takých nárokov, ktorých výška závisí od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku, a takých nárokov, ktorých výška je objektívne a presne určiteľná žalobcom. V konečnom dôsledku to znamená, že záver krajského súdu o neaplikovateľnosti tohto stanoviska na daný prípad sa nejaví ako arbitrárny či zjavne neodôvodnený.

17. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. januára 2019